

Sygn. akt I CSK 6540/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa A. J. i A. J.1  
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.  
o zapłatę,  
na posiedzeniu niejawnym 15 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,  
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie  
z 17 maja 2022 r., sygn. akt I ACa 485/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz A. J. i A. J.1  
kwoty po 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu  
kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 17 maja 2022 r., zaskarżając ten wyrok w części, tj. co do pkt I i III, wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne:

1) Czy w świetle art. 385<sup>1</sup> § 1 i § 2 i zwłaszcza § 3 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. i w zw. z art. 56 k.c. w sytuacji stwierdzenia przez sąd bezskuteczności postanowienia, z jakiego wynika, że waloryzacja kredytu (przeliczenia kwoty

kredytu ze złotych polskich na walutę według kursu kupna waluty obcej z tabeli kursowej banku) i spłata rat kapitałowo-odsetkowych następuje w złotych polskich po przeliczeniu według kursu sprzedaży waluty obcej z tabeli kursowej banku, umowa wiąże strony w pozostałym zakresie także w zakresie postanowień:

a) postanowienia wyrażającego wolę stron waloryzowania kredytu kursem waluty obcej, definiującego kluczowe dla stron założenia umowy (tj. spełniającego warunki do uznania za *accidentaliae negotii*), tj. zgodną wolę stron co do waloryzowania kredytu kursem waluty, oraz co do waluty waloryzacji;

b) postanowienia określającego wprost kwotę kredytu wyrażoną w walucie waloryzacji, jaka to kwota odpowiadająca przeliczonej ze złotych polskich na walutę waloryzacji kwocie kredytu, została wprost wpisana do umowy, znana była kredytobiorcy na dzień zawarcia umowy i objętą zgodną wolą stron co do jej wysokości, określając tym samym wysokość zobowiązania kredytobiorcy do spłaty na dzień wskazany w umowie, co najmniej w tej wysokości?

2) Czy wobec uznania, że postanowienia zawarte w umowie kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej odnoszące się w swej treści do przeliczeń przy uruchomianiu kredytu i jego spłacie według kursów z tabeli kursowej publikowanej przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 2324 ze zm., dalej: „pr.bank.”), są w tym zakresie, tj. w zakresie odesłania do kursów z tabeli kursowej, postanowieniami niedozwolonymi w rozumieniu art.385<sup>1</sup> k.c., i tym samym nie wiążą konsumenta *ex tunc*, a umowa może być dalej wykonywana poprzez zastosowanie przez sąd środków przewidzianych przez właściwe przepisy krajowe, pozwalające na przywrócenie sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, jaka istniałaby w braku tego nieuczciwego warunku, poprzez zwrot kwot nienależnie pobranych przez bank stanowiących różnicę pomiędzy kwotami uiszczonymi na podstawie kwestionowanych klauzul umownych, a kwotami, jakie byłyby należne gdyby do powołanych przeliczeń zastosowanie miał obiektywny kurs np. średni kurs NBP, i czy poprzez zwrot tak ustalonego nienależnego świadczenia doszłoby do przywrócenia między stronami równowagi kontaktowej, o jakiej mowa w art. 6 ust.1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych

warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.UE L nr 95 z 21 kwietnia 1993 r.) w zakresie, w jakim postanowienia umowy przewidywały zastosowanie do przeliczeń kredytu z PLN na CHF i rat z CHF na PLN kursów CHF z tabel kursowych banku.

3) Czy wobec motywów uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., podjętej w sprawie III CZP 6/21, obszernie nawiązującej do bezskuteczności (nieważności) umowy, w okolicznościach, w których kredytobiorca żąda uznania postanowień umowy o kredyt waloryzowany za bezskuteczne i nie potwierdzi wiążącego dla kredytobiorcy charakteru kwestionowanych postanowień umownych, (nie wyrazi na nie świadomej i wolnej zgody), na gruncie regulacji zawartej w art. 385<sup>1</sup> § 1 i § 2 k.c., uzasadnione jest przyjmowanie każdorazowo, wskutek samego żądania unieważnienia umowy [o kredyt] waloryzowany (indeksowany) kursem waluty obcej skutku w postaci trwałej bezskuteczności umowy *ex tunc*, równoważnego z jej nieważnością, względnie jej nieważności, niezależnie od dokonania przez sąd oceny, czy wdrożenie tak daleko idącego skutku jest niezbędne, aby w ramach ochrony kredytobiorcy konsumenta w relacji z bankiem jako przedsiębiorcą doszło do przywrócenia niezasadnie zaburzonej równowagi kontraktowej?

4) Czy w sytuacji stwierdzenia przez sąd bezskuteczności postanowienia, z którego wynika, że spłata rat kapitałowo-odsetkowych następuje w złotych polskich po przeliczeniu według kursu sprzedaży waluty obcej z tabeli kursowej banku, świadczenia kredytobiorcy spełniane z pominięciem spornych postanowień stanowią świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 w zw. z art. 405 k.c., czy też, zważywszy, na to że spłata rat kapitałowo-odsetkowych kredytu następowała na podstawie postanowienia wprowadzonego do umowy kredytu aneksem, umożliwiającemu kredytobiorcy spłatę bezpośrednio w walucie obcej, tj. na innej podstawie niż uznane za bezskuteczne postanowienie umowne, nie są świadczeniami nienależnymi w rozumieniu art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c.?

W odpowiedzi na skargę powodowie wnosili o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej odrzucenie, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Przede wszystkim nie stanowią zagadnień nowych. Wprost przeciwnie, poruszone przez skarżącego kwestie są przedmiotem bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki: z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z 8 września 2022 r., II CSKP 1094/22; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22; zob. też wyroki: z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22; z 26 kwietnia 2022 r., II CSKP 550/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22).

Wykładnia art. 385<sup>1</sup> § 1 i 2 k.c., we wskazanym w skardze zakresie, w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości. Konsekwencją stwierdzenia, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. jest działająca *ex lege* sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z przewidzianą w art. 385<sup>1</sup> § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, a także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17).

TSUE wyjaśnił przy tym, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku (wyrok TSUE z 21 grudnia 2016 r., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco Gutiérrez Naranjo i Ana María Palacios Martínez przeciwko Cajasur Banco i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (BBVA), pkt 61-62). TSUE wykluczył też, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach (wyrok TSUE z 26 marca 2019 r., C-70/17 i C-179/17, Abanca Corporación Bancaria SA przeciwko Albertowi Garcii Salamance Santosowi i Bankia SA przeciwko Alfonsowi Antoniowi Lau Mendozie i Verónice Yulianie Rodríguez Ramírez, pkt 54). Oznacza to, że nieuprawnione byłoby zastąpienie przez sąd postanowień niedozwolonych innymi. Możliwość takiej zmiany umowy przez sąd stałaby w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najpełniej odpowiadający ich woli, a jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych.

W zakresie trzeciego zagadnienia prawnego Sąd Najwyższy wypowiadał się już w postanowieniu z 19 października 2022 r., I CSK 4730/22; czwarte zagadnienie prawne było natomiast przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego m.in. w postanowieniu z 24 listopada 2022 r. I CSK 3765/22, do których uzasadnień należy odesłać w celu uniknięcia zbędnych powtórzeń.

Wymaga przy tym podkreślenia, że również skutki zawarcia aneksu do umowy kredytu, zawierającej niedozwolone postanowienia, były już przedmiotem obszernych wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. uchwałę z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, a także m.in. wyroki z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, i z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 676/22) oraz TSUE (wyroki: z 21 lutego 2013 r., C-472/11, Banif Plus Bank Zrt przeciwko Csaba Csipai i Viktória Csipai, pkt 31 i 35; z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH, pkt 46-49; z 9 lipca 2020 r., C-452/18, XZ przeciwko Ibercaja Banco SA, pkt 25-28).

Skarżący nie wskazał innych przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania, w szczególności nie wykazał istnienia rozbieżności w orzecznictwie (art. 398<sup>2</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie sformułował też na tej płaszczyźnie żadnej argumentacji.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania a stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.